

5 straipsnis NUOLATINĖ BUVEINĖ

Bendras komentaras

1. Straipsnyje apibrėžiama Sutartyje vartojama *nuolatinės buveinės* sąvoka.

Nuolatinės buveinės sąvoka nustato vienos valstybės įmonės kitoje valstybėje vykdomos komercinės ūkinės veiklos nuolatinumo kriterijus. Nuolatinės buveinės sąvoka yra esminė paskirstant vienos valstybės rezidentų, vykdančių komercinę ūkinę veiklą kitoje valstybėje, pajamų iš tokios veiklos apmokestinimo teises. Susitariančių valstybių įmonių iš komercinės ūkinės veiklos gaunamų pajamų apmokestinimo teisių paskirstymo taisyklės nustatytos 7 straipsnyje (Komercinės-ūkinės veiklos pelnas).

2. *Nuolatinės buveinės* sąvoka taip pat vartojama 10 (Dividendai), 11 (Palūkanos), 12 (Honoraras), 13 (Turto vertės padidėjimo pajamos), 15 (Su darbo santykiais susijusi veikla), 21 (Kitos pajamos), 22 (Kapitalas) ir 24 (Nediskriminavimas) straipsniuose.

1. Šios Sutarties tikslams sąvoka „nuolatinė buveinė“ reiškia pastovią komercinės-ūkinės veiklos vietą, per kurią vykdoma visa įmonės komercinė-ūkinė veikla arba jos dalis.

Komentaras

1. Įmonė, vienos valstybės rezidentė, laikoma turinčia nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jeigu:

- toje kitoje valstybėje ji turi veiklos vietą ir
- per tą veiklos vietą ji vykdo savo komercinę-ūkinę veiklą (arba jos dalį), ir
- tą veiklą ji vykdo nuolatos.

Pavyzdys

Danijos įmonė Lietuvos įmonei pagal sutartį suprojektavo, atvežė ir sumontavo gamybos įrenginius. Danijos įmonės darbuotojai apmokė Lietuvos įmonės darbuotojus tais įrenginiais naudotis ir nuolatos teikia tų įrenginių priežiūros paslaugas. Įrenginius nuolatos prižiūri du darbuotojai, kurie keičiasi kas dvi-keturių savaites.

Lietuvos įmonė Danijos įmonei sumokėjo už įrenginių suprojektavimą, atvežimą ir sumontavimą, moka už darbuotojų apmokymą, jeigu tokie vyksta, ir kas mėnesį moka už įrenginių priežiūrą.

Tokia Danijos įmonė laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje, nes Lietuvoje ji turi veiklos vietą, per šią vietą vykdo savo komercinę-ūkinę veiklą ir šią veiklą ji vykdo nuolatos.

2. Veiklos vieta gali būti bet kokia tai veiklai ar jos daliai naudojama vieta: bet kokios patalpos ar įrengimai, taip pat ploto tam tikrose patalpose dalis, tam tikra geografinė teritorija ir pan. Veiklos vieta nebūtinai turi nuosavybės teise priklausyti pačiai įmonei, tačiau įmonė turi joje vykdyti savo veiklą.

Nustatant, ar užsienio įmonė turi nuolatinę buveinę Lietuvoje, vadovaujamas ir Lietuvos vidaus teisės aktais. Nuolatinės buveinės sąvoka nustatyta Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 2 straipsnio 15 dalyje (žr. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 2 straipsnio 15 dalies komentarą). Finansų ministras 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 54 „Dėl Užsienio vieneto veiklos nuolatinumo apibrėžimo ir Užsienio vieneto atstovo (agento) statuso priklausomumo ar nepriklausomumo kriterijų patvirtinimo“ patvirtino Užsienio vieneto veiklos nuolatinumo apibrėžimą (žr. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 2 straipsnio 15 dalies komentarą).

Paprastai įmonės komercinė ūkinė veikla kitoje valstybėje laikoma nuolatinė, jei ji vykdoma 6 mėnesius ir daugiau.

Jeigu įmonė veiklos vietą įkūrė ne trumpalaikiai veiklai, tačiau dėl tam tikrų priežasčių (nesėkmingų investicijų ar pan.) jos veikla buvo nutraukta, tai įmonė gali būti laikoma turėjusia nuolatinę buveinę. Jeigu įmonė veiklos vietą įkūrė tik trumpalaikiai veiklai, tačiau jos veikla truko tiek, kad ją galima vadinti nuolatinė, tai įmonė taip pat gali būti laikoma turinčia nuolatinę buveinę.

4. Veiklą gali vykdyti pačios įmonės darbuotojai arba kiti su įmone susiję asmenys, pvz., konkrečiam darbui atlikti pasamdyti subrangovai, be to, įmonė savo veiklą kitoje valstybėje gali vykdyti per automatiškai veikiančią įrangą.

3. Jeigu visos trys 5 straipsnio 1 paragrafo komentaro 1 punkte išvardytos sąlygos nėra įvykdytos, tai (atsižvelgiant į 3-7 dalių nuostatas) vienos valstybės įmonė nelaikoma turinčia nuolatinę buveinę kitoje valstybėje.

Pavyzdys

Švedijos įmonė pagal sudarytą sutartį teikia Lietuvos įmonei tarpininkavimo paslaugas, t.y. Švedijoje ieško Lietuvos įmonės gaminamos produkcijos pirkėjų ir užsiima šios produkcijos reklama. Šiai veiklai koordinuoti kartą per mėnesį Lietuvoje arba Švedijoje vyksta atsakingų tų įmonių darbuotojų susitikimai. Tokia Švedijos įmonė nėra laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje, nes veikla vykdoma Švedijoje.

2. Sąvoka „nuolatinė buveinė“ pirmiausia apima:

- a) vadovybės buvimo vietą,
- b) filialą,
- c) įstaigą,
- d) gamyklą,
- e) dirbtuvę ir
- f) kasyklą, naftos ar dujų gręžinį, karjerą arba bet kokią kitą gamtinių išteklių gavybos vietą.

Komentaras

Šiame paragrafe pateikti veiklos vietų, kurios gali būti laikomos *nuolatine buveine*, pavyzdžiai. Pažymėtina, kad šios išvardytos veiklos vietos tik tada laikomos nuolatinėmis buveinėmis, jeigu jos atitinka 1 paragrafe nustatytas sąlygas.

Pavyzdys

Čekijos įmonė turi Lietuvoje registruotą filialą. Čekijos įmonė bus laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje, jei filialo veikla atitiks Sutarties 5 straipsnio 1 paragrafe išdėstytas sąlygas.

2 PARAGRAFO YPATUMAI PAGAL ATSKIRAS VALSTYBES

Valstybė	Sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 2 paragrafo nuostatų komentaras
Airija, Armėnija, Austrija, Baltarusija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Didžioji Britanija ir Š. Airija, Estija (taikoma iki 2006 01 01), Estija (taikoma po 2006 01 01), Graikija, Gruzija, Islandija, Ispanija, Italija, Izraelis, JAV, Kanada, Kazachstanas, Kinija, Kroatija, Korėja, Latvija, Lenkija, Malta, Moldova, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Rusija, Singapūras, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Šveicarija, Turkija, Uzbekistanas, Vengrija,	Žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 2 paragrafo komentarą.

Vokietija.	
Azerbaidžanas	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 2 paragrafas turi papildomą „f” punktą:</p> <p>f) įrenginį, statinį ar laivą arba bet kurią kitą gamtos išteklių žvalgymo vietą.</p> <p>Šioje sutartyje tiesiog išplėstas veiklos vietų, kada gali būti laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę, pavyzdžių sąrašas. Pagal šį punktą Lietuvos įmonė gali būti laikoma turinti nuolatinę buveinę Azerbaidžane, jei ten ji turi įrenginį, statinį, ar laivą arba bet kurią kitą gamtos išteklių žvalgymo vietą. Taip pat Azerbaidžano įmonė gali būti laikoma turinti nuolatinę buveinę Lietuvoje, jei ji Lietuvoje turi įrenginį, statinį, ar laivą arba bet kurią kitą gamtos išteklių žvalgymo vietą.</p> <p>Dėl kitų šios dalies nuostatų žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 2 paragrafo komentarą.</p>
Ukraina	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 2 paragrafas turi papildomus „f” ir „h” punktus:</p> <p>f) įrangą ar statinį, skirtą gamtinių išteklių tyrimui, h) sandėlį ar kitą statinį, naudojamą gaminių pardavimui.</p> <p>Šioje sutartyje tiesiog išplėstas veiklos vietų, kada gali būti laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę, pavyzdžių sąrašas. Pagal minėtus punktus, įmonė gali būti laikoma veikianti per nuolatinę buveinę Ukrainoje, jei Ukrainoje turi įrangą ar statinį, skirtą gamtinių išteklių tyrimui arba sandėlį ar kitą statinį, naudojamą gaminių pardavimui. Analogiškai Ukrainos įmonė gali būti laikoma veikianti per nuolatinę buveinę Lietuvoje, jei Lietuvoje ji turi įrangą ar statinį, skirtą gamtinių išteklių tyrimui arba sandėlį ar kitą statinį, naudojamą gaminių pardavimui.</p> <p>Dėl kitų šios dalies nuostatų žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 2 paragrafo komentarą.</p>

3. Statybos aikštelė, statybos, surinkimo ar įrangos objektas arba su tuo susijusi priežiūros ar konsultacinė veikla tik tada yra nuolatinė buveinė, jeigu tokia aikštelė, objektas ar veikla egzistuoja ilgesnį negu šešių mėnesių laikotarpį.

Komentaras

1. Šis paragrafas nustato kriterijus, pagal kuriuos vertinama, ar vienos valstybės įmonės *statybos veikla* kitoje valstybėje yra vykdoma per nuolatinę buveinę. Statybos veiklą vykdančios vienos valstybės įmonė laikoma turinčia nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jei ta statybos veikla trunka ilgesnį negu šešių mėnesių laikotarpį.

Pagal šį paragrafą vienos valstybės įmonės vykdo statybos veiklą kitoje valstybėje, jei:

- turi toje kitoje valstybėje statybos aikštelę, statybos, surinkimo ar įrangos objektą.
- teikia toje kitoje valstybėje su minėtais objektais susijusias priežiūros ar konsultacines paslaugas..

Sąvoka „statybos aikštelė, statybos, surinkimo ar įrangos objektas“ apima ne tik pastatų statybą, bet taip pat ir tiltų ar kanalų statybą, kelių ar vamzdynų tiesimą, žemės kasimo ar siurbimo darbus ir pan.

Pastaba. Šis paragrafas turi viršenybę prieš 1 paragrafą, t.y. vertinant, ar vienos valstybės įmonės statybos veikla kitoje valstybėje yra vykdoma per nuolatinę buveinę, atsižvelgiama tik į šiame paragrafe nustatytą kiekvienos statybos aikštelės (kito minėto objekto) ar minėtų paslaugų teikimo trukmę.

Pažymėtina, kad šis paragrafas nustato esminę išimtį iš Sutarčių 5 straipsnio 1 paragrafe nustatytų įmonės kitoje valstybėje vykdomos veiklos nuolatinumo kriterijų su statybomis susijusių priežiūros ar konsultacinių paslaugų teikimui: 1) nėra reikalavimo turėti veiklos vietą tokių paslaugų teikimui; 2) su statybomis susijusi priežiūros ar konsultacinė veikla bus laikoma nuolatinė buveinė tik tuomet, kai bus vykdoma nustatyta laikotarpį – ilgiau nei 6 mėn. (kai kuriose sutartyse yra nustatytas ilgesnis būtinas veiklos laikotarpis).

Pavyzdys

Danijos įmonė pagal sutartį su Lietuvos įmone tiesia vamzdžius Lietuvoje. Vamzdynas tiesiamas per didelę teritoriją, skirtingu laiku darbai atliekami skirtingose tos teritorijos vietose, tačiau visi šie darbai sudaro vieningo projekto dalį. Darbus numatyta atlikti per dešimt mėnesių.

Tokia Danijos įmonė laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje, kadangi jos veikla trunka ilgiau kaip šešis mėnesius.

2. Šešių mėnesių laikotarpis kiekvienam projektui skaičiuojamas atskirai. Jeigu rangovas dėl to paties projekto sudarė keletą sutarčių arba vykdo keletą tarpusavyje komerciškai ir geografiškai susijusių projektų, tai šešių mėnesių laikotarpio skaičiavimo tikslams tai laikoma vienu projektu.

Pavyzdys

Suomijos įmonė Lietuvoje stato gyvenvietę. Gyvenvietė statoma pagal vieningą projektą, tačiau sutartis dėl gyvenamųjų namų statybos užsienio valstybės įmonė yra sudariusi su atskirais užsakovais – būsimaisiais tos gyvenvietės gyventojais. Vienas namas pastatomas per penkis mėnesius. Visą gyvenvietę planuojama pastatyti per dvejus metus.

Tokia Suomijos įmonė laikoma turinčia nuolatinę buveinę, nes šios jos sudarytos sutartys yra tarpusavyje susijusios tiek komerciškai, tiek geografiškai.

4. Šešių mėnesių laikotarpis pradedamas skaičiuoti, kai fiziškai pradedami vykdyti darbai (įskaitant ir užsakovo projektui skirtus parengiamuosius darbus). Jeigu darbai trunka ilgiau kaip šešis mėnesius, tai laikoma, kad projektas tampa nuolatinė buveinė nuo pat pirmos darbų vykdymo dienos.

Sezoninių ar kitų laikinų darbų pertraukų laikas įskaičiuojamas į bendrą šešių mėnesių trukmę. Sezoninės pertraukos taip pat apima ir darbų dėl blogo oro sustabdymo trukmę. Darbai gali būti laikinai nutraukiami, pavyzdžiui, dėl medžiagų ar darbo jėgos stygiaus.

Projektas egzistuoja tol, kol visi darbai užbaigiami arba visiškai sustabdomi.

Pavyzdys

Slovakijos įmonė pagal sutartį su Lietuvos įmone Lietuvoje stato komercinei veiklai naudotiną pastatą. Visus darbus buvo planuota atlikti per penkis mėnesius, tačiau po keturių mėnesių jie 45 dienoms buvo sustabdyti (tiekėjai laiku nepristatė statybinių medžiagų). Todėl darbai buvo baigti tik po šešių su puse mėnesių.

Tokia Slovakijos įmonė laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje, kadangi darbus ji vykdė ilgiau kaip šešis mėnesius (neatsižvelgiant į tai, kad darbai kuriam laikui buvo sustabdyti).

5. Jeigu generalinis rangovas darbams atlikti sudaro sutartis su subrangovais, tai laikas, kurio metu pagal tas sutartis darbus vykdo subrangovai, skaičiuojant šešių mėnesių laikotarpį generaliniam rangovui įskaitomas į tokio generalinio rangovo vykdomos veiklos laiką.

Jei subrangovas yra užsienio valstybės įmonė, jis taip pat laikomas turinčiu nuolatinę buveinę, jeigu jo paties veikla trunka ilgesnį kaip šešių mėnesių laikotarpį. Šis laikotarpis taip pat skaičiuojamas vadovaujantis bendromis, šio paragrafo 4 punkte aptartomis, nuostatomis.

Pavyzdys

Lietuvos įmonė su Švedijos įmone sudarė sutartį statybos darbams atlikti. Visi darbai buvo atlikti Švedijoje per dvylika mėnesių. Dalį darbų atliko pati Lietuvos įmonė (šios įmonės darbuotojai Švedijoje dirbo penkis mėnesius), kitiems darbams atlikti ji, kaip generalinis rangovas, sudarė sutartis su dviem subrangovais – užsienio valstybės įmone ir Lietuvos įmone. Subrangovas – Lietuvos įmonė – Švedijoje dirbo aštuonis mėnesius, subrangovas – užsienio valstybės įmonė – užsakytus darbus atliko per keturis likusius mėnesius.

Lietuvos įmonė – generalinis rangovas - laikoma turinčia nuolatinę buveinę Švedijoje visam dvylikos mėnesių laikotarpiui, kadangi ši įmonė yra generalinis rangovas (neatsižvelgiant į tai, kad jos pačios darbuotojai Švedijoje dirbo tik penkis mėnesius).

Lietuvos įmonė – subrangovas – laikoma turinčia nuolatinę buveinę Švedijoje aštuonių mėnesių laikotarpiu, kadangi jos veikla užsienio valstybėje truko ilgiau kaip šešis mėnesius.

3 PARAGRAFO YPATUMAI PAGAL ATSKIRAS VALSTYBES

Valstybė	Sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafo nuostatų komentaras
Sutartys, kuriose 3 paragrafo nuostatose, taikomose statybos veiklai, nustatytas 6 mėnesių laikotarpis	
Danija, Islandija, Kroatija , Rumunija, Suomija, Švedija, Norvegija	Žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafo komentarą.
Malta, Estija (taikoma nuo 2006 01 01)	Šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas neturi nuostatos, kad konsultacinės veiklos susijusios su statybos aikštele, statybos, surinkimo ar įrangos objektu, vykdymas gali sąlygoti nuolatinės buveinės egzistavimą. Nustatant, ar vienos valstybės įmonė, teikdama konsultavimo paslaugas, veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę, vadovaujamosi šios Sutarties 5 straipsnio 3 paragrafo b punktu (žr. į žemiau pateiktus kitus 3 paragrafo ypatumus pagal valstybes.
Airija, Estija (taikoma iki 2006 01 01), JAV, Jungtinė Karalystė, Latvija, Vengrija, Kanada	Šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas neturi nuostatos, kad priežiūros ar konsultacinės veiklos susijusios su statybos aikštele, statybos, surinkimo ar įrangos objektu, vykdymas gali sąlygoti nuolatinės buveinės egzistavimą. Atsižvelgiant į tai, jei įmonė šiose valstybėse (ar šių valstybių įmonės Lietuvoje) neturi statybos aikštelės, statybos, surinkimo ar įrangos objekto, o tik vykdo su tuo susijusią priežiūros ar konsultacinę veiklą, nustatant, ar vienos valstybės įmonė, teikdama šias paslaugas, veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę, vadovaujamosi Sutarčių 5 straipsnio 1 dalimi.
Sutartys, kuriose 3 paragrafo nuostatose, taikomose statybos veiklai, nustatytas 9 mėnesių laikotarpis	
Belgija, Graikija, Lenkija, Nyderlandai, Rusija, Singapūras,	Šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas nustato skirtingą laikotarpį, kuris sąlygoja nuolatinės buveinės egzistavimą – devynis mėnesius. Atsižvelgiant į tai, įmonė gali būti laikoma turinti nuolatinę buveinę, jei šiose valstybėse veikia per statybos teritoriją, statybos, surinkimo ar įrangos objektą arba vykdo su jais susijusią priežiūros ar konsultacinę veiklą, kai tokia teritorija, objektas ar veikla egzistuoja ilgiau nei 9 mėnesius. Dėl kitų šios dalies nuostatų žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafo komentarą.

<p>Austrija, Ispanija, Italija, Korėja, Liuksemburgas, Portugalija, Slovėnija, Šveicarija, Turkija, Vokietija</p>	<p>Šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas ne tik nustato skirtingą laikotarpį, kuris sąlygoja nuolatinės buveinės egzistavimą – devynis mėnesius, bet ir neturi nuostatos, kad konsultacinės veiklos susijusios su statybos aikštele, statybos, surinkimo ar įrangos objektu, vykdymas gali sąlygoti nuolatinės buveinės egzistavimą.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, vienos valstybės įmonė gali būti laikoma veikiančia per nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jei joje turi statybos teritoriją, statybos ar įrangos objektą arba vykdo su jais susijusią priežiūros veiklą, kai tokia teritorija, objektas arba veikla egzistuoja ilgiau nei 9 mėnesius.</p> <p>Jei įmonė šiose valstybėse (ar šių valstybių įmonės Lietuvoje) neturi statybos aikštelės, statybos, surinkimo ar įrangos objekto, o tik vykdo su tuo susijusią konsultacinę veiklą, nustatant, ar vienos valstybės įmonė, teikdama šias paslaugas, veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę, vadovaujamosi Sutarčių 5 straipsnio 1 dalimi.</p>
<p>Azerbaidžanas</p>	<p>Šios sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas ne tik nustato skirtingą laikotarpį, kuris sąlygoja nuolatinės buveinės egzistavimą – devynis mėnesius, bet ir neturi nuostatos, kad konsultacinės veiklos susijusios su statybos aikštele, statybos, surinkimo ar įrangos objektu, vykdymas gali sąlygoti nuolatinės buveinės egzistavimą.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, vienos valstybės įmonė gali būti laikoma veikiančia per nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jei joje turi statybos teritoriją, statybos ar įrangos objektą arba vykdo su jais susijusią priežiūros veiklą, kai tokia teritorija, objektas ar veikla egzistuoja ilgiau nei 9 mėnesius.</p> <p>Nustatant, ar vienos valstybės įmonė, teikdama konsultavimo paslaugas, veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę, vadovaujamosi šios Sutarties 5 straipsnio 3 paragrafo b punktu (žr. į žemiau pateiktus kitus 3 paragrafo ypatumus pagal valstybes).</p>
<p>Čekija, Slovakija, Bulgarija</p>	<p>Šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas ne tik nustato skirtingą laikotarpį, kuris sąlygoja nuolatinės buveinės egzistavimą – devynis mėnesius, bet ir neturi nuostatos, kad priežiūros ar konsultacinės veiklos susijusios su statybos aikštele, statybos, surinkimo ar įrangos objektu, vykdymas gali sąlygoti nuolatinės buveinės egzistavimą.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, vienos valstybės įmonė gali būti laikoma veikiančia per nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jei joje turi statybos teritoriją, statybos ar įrangos objektą, kai tokia teritorija ar objektas egzistuoja ilgiau nei 9 mėnesius.</p> <p>Nustatant, ar vienos valstybės įmonė, teikdama priežiūros ar konsultavimo paslaugas, veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę, vadovaujamosi šių Sutarčių 5 straipsnio 3 paragrafo b punktu (žr. į žemiau pateiktus kitus 3 paragrafo ypatumus pagal valstybes).</p>
<p>Gruzija</p>	<p>Šios sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas ne tik nustato skirtingą laikotarpį, kuris sąlygoja nuolatinės buveinės egzistavimą – devynis mėnesius, bet ir neturi nuostatos, kad priežiūros ar konsultacinės veiklos susijusios su statybos aikštele, statybos, surinkimo ar įrangos objektu, vykdymas gali sąlygoti nuolatinės buveinės egzistavimą.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, vienos valstybės įmonė gali būti laikoma veikiančia per nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jei joje turi statybos teritoriją, statybos ar įrangos objektą, kai tokia teritorija ar objektas egzistuoja ilgiau nei 9 mėnesius.</p>

	<p>Jei vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje neturi statybos aikštelės, statybos, surinkimo ar įrangos objekto, o tik vykdo su tuo susijusią priežiūros ar konsultacinę veiklą, nustatant, ar vienos valstybės įmonė, teikdama šias paslaugas, veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę, vadovaujamosi Sutarčių 5 straipsnio 1 dalimi.</p>
<p>Sutartys, kuriose 3 paragrafo nuostatose, taikomose statybos veiklai, nustatytas 12 mėnesių laikotarpis</p>	
Kazachstanas, Kinija	<p>Šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas nustato skirtingą laikotarpį, kuris sąlygoja nuolatinės buveinės egzistavimą – dvylika mėnesių.</p> <p>Atsižvelgiant į tai laikoma, kad vienos valstybės įmonė gali būti laikoma veikiančia per nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jei joje turi statybos teritoriją, statybos ar instaliavimo projektą, arba vykdo su tuo susijusią priežiūros ar konsultacinę veiklą, kai tokia teritorija, objektas arba veikla egzistuoja ilgiau nei 12 mėnesių..</p> <p>Dėl kitų šios dalies nuostatų žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafo komentarą.</p>
Izraelis	<p>Šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas ne tik nustato skirtingą laikotarpį, kuris sąlygoja nuolatinės buveinės egzistavimą – dvylika mėnesių, bet ir neturi nuostatos, kad konsultacinės veiklos, susijusios su statybos aikštele, statybos, surinkimo ar įrangos objektu, vykdymas gali sąlygoti nuolatinės buveinės egzistavimą.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, vienos valstybės įmonė gali būti laikoma veikiančia per nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jei joje turi statybos teritoriją, statybos ar įrangos objektą, ar atlieka jų priežiūros veiklą, kai tokia teritorija ar objektas egzistuoja ilgiau nei 12 mėnesių.</p> <p>Jei vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje neturi statybos aikštelės, statybos, surinkimo ar įrangos objekto, o tik vykdo su tuo susijusią konsultacinę veiklą, nustatant, ar vienos valstybės įmonė, teikdama šias paslaugas, veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę, vadovaujamosi Sutarčių 5 straipsnio 1 dalimi.</p> <p>Be to, šios sutarties 3 paragrafas turi papildomą punktą „b)“, kuris išdėstytas taip:</p> <p>b) laikoma, kad Susitariančiosios Valstybės kontinentiniame šelfe vykdoma veikla, susijusi su toje Valstybėje esančio jūros dugno ir grunto bei jų gamtos išteklių žvalgymu arba eksploatavimu, yra vykdoma per toje Valstybėje esančią nuolatinę buveinę, jeigu ta veikla bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu ištiesai arba su pertraukomis trunka ilgiau kaip 30 dienų.</p> <p>Tai yra dar vienas papildomas atvejis, kada gali būti laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę šiose valstybėse. (Plačiau – žr. Sutarčių straipsnio „Veikla kontinentiniame šelfe“ komentarą).</p>
Armėnija, Baltarusija, Moldova, Ukraina, Uzbekistanas	<p>Šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas ne tik nustato skirtingą laikotarpį, kuris sąlygoja nuolatinės buveinės egzistavimą – dvylika mėnesių, bet ir neturi nuostatos, kad priežiūros ar konsultacinės veiklos, susijusios su statybos aikštele, statybos, surinkimo ar įrangos objektu, vykdymas gali sąlygoti nuolatinės buveinės egzistavimą.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, vienos valstybės įmonė gali būti laikoma veikiančia per nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jei joje turi statybos teritoriją, statybos ar įrangos objektą, kai tokia teritorija ar objektas egzistuoja ilgiau nei 12 mėnesių.</p> <p>Jei vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje neturi statybos aikštelės, statybos, surinkimo ar įrangos objekto, o tik vykdo su tuo susijusią priežiūros ar</p>

	<p>konsultacinę veiklą, nustatant, ar vienos valstybės įmonė, teikdama šias paslaugas, veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę, vadovaujamosi Sutarčių 5 straipsnio 1 dalimi.</p>
Prancūzija	<p>Šios sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 3 paragrafas ne tik nustato skirtingą laikotarpį, kuris sąlygoja nuolatinės buveinės egzistavimą – dvylika mėnesių, bet ir neturi nuostatos, kad <i>priežiūros ar konsultacinės veiklos, susijusios su statybos aikštele, statybos, surinkimo ar įrangos objektu, vykdymas gali sąlygoti nuolatinės buveinės egzistavimą.</i></p> <p>Atsižvelgiant į tai, vienos valstybės įmonė gali būti laikoma veikiančia per nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jei joje turi statybos teritoriją, statybos ar įrangos objektą, kai tokia teritorija ar objektas egzistuoja ilgiau nei 12 mėnesių.</p> <p>Jei vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje neturi statybos aikštelės, statybos, surinkimo ar įrangos objekto, o tik vykdo su tuo susijusią priežiūros ar konsultacinę veiklą, nustatant, ar vienos valstybės įmonė, teikdama šias paslaugas, veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę, vadovaujamosi Sutarčių 5 straipsnio 1 dalimi.</p> <p>Sutarties su Prancūzija atveju yra nustatyta papildoma sąlyga: b) Tačiau statybos teritorija arba statybos, surinkimo ar įrangos objektas, prasidedantis dešimties metų laikotarpiu, prasidedančiu tą dieną, kai Sutartis pradedama taikyti, tik tada yra nuolatinė buveinė, kai egzistuoja ilgiau kaip šešis mėnesius. Po šio dešimties metų laikotarpio taikomos tik a) punkto nuostatos.</p> <p>Sutartis su Prancūzija pradėta taikyti nuo 1997 m., todėl iki 2007 m. statybos teritorija arba statybos, surinkimo ar įrangos objektas laikomas nuolatinė buveine, jei jis trunka ilgiau kaip 6 mėn., o nuo 2007 m. jei trunka ilgiau kaip 12 mėnesių.</p>
Kiti 3 paragrafo ypatumai pagal atskiras valstybes	
Armėnija, Moldova, Slovėnija, Vengrija	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 3 paragrafas turi papildomą punktą „b“, kuris išdėstytas taip: b) laikoma, kad veikla, kuria užsiimama Susitariančiosios Valstybės kontinentiniame šelfe ir kuri susijusi su jūros dugno ir nuogulų bei jų gamtinių išteklių, esančių toje Valstybėje, tyrimu ar eksploatavimu, yra veikla, vykdoma per toje Valstybėje esančią nuolatinę buveinę, jeigu tokia veikla bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu ištisai arba su pertraukomis užsiimama daugiau kaip 30 dienų.</p> <p>Tai yra dar vienas papildomas atvejis, kada gali būti laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę šiose valstybėse. (Plačiau – žr. Sutarčių straipsnio „Veikla kontinentiniame šelfe“ komentarą).</p>
Azerbaidžanas	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 3 paragrafas turi papildomą punktą „b“, kuriame nurodoma, kad „nuolatinės buveinės“ sąvoka taip pat apima: b) paslaugų teikimą, įskaitant konsultacines paslaugas, kurias Susitariančiosios Valstybės įmonė teikia per savo darbuotojus ar kitą, tam tikslui pasamdytą personalą, bet tik tada, jei tokia veikla (tam pačiam arba susijusiam objektui) kitoje susitariančiojoje Valstybėje bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu ištisai arba su pertraukomis trunka ilgiau kaip šešis mėnesius.</p> <p>Tai yra dar vienas papildomas atvejis, kada gali būti laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę Azerbaidžane. Pažymėtina, kad ši sutartis nustato esminę išimtį iš Sutarčių 5 straipsnio 1 paragrafe nustatytų įmonės kitoje valstybėje vykdomos veiklos nuolatinumo kriterijų - nėra reikalavimo turėti veiklos vietą tokių paslaugų teikimui. Atsižvelgiant į tai, tuo atveju, kai Azerbaidžano įmonė Lietuvoje (arba Lietuvos įmonė Azerbaidžane) teikia aukščiau išvardintas paslaugas ilgiau kaip šešis mėnesius bet kuriuo dvylikos mėnesių</p>

	laikotarpiu ištiesai arba su pertraukomis, laikoma, kad tokia įmonė veikia per nuolatinę buveinę, neatsižvelgiant ar ši įmonė turi veiklos vietą minėtų paslaugų teikimui.
Čekija	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 3 paragrafas turi papildomą punktą „b”, kuriame nurodoma, kad „nuolatinės buveinės“ sąvoka taip pat apima:</p> <p>b) paslaugų teikimą, įskaitant konsultacines ar vadovavimo paslaugas, kurias Susitariančiosios Šalies įmonė teikia per darbuotojus ar kitus tam tikslui įmonės pasamdytus asmenis, bet tik tada, kai tokia veikla kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu ištiesai arba su pertraukomis trunka ilgiau kaip šešis mėnesius.</p> <p>Tai yra dar vienas papildomas atvejis, kada gali būti laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę Čekijoje. Pažymėtina, kad ši sutartis nustato esminę išimtį iš Sutarčių 5 straipsnio 1 paragrafe nustatytų įmonės kitoje valstybėje vykdomos veiklos nuolatinumo kriterijų - nėra reikalavimo turėti veiklos vietą tokių paslaugų teikimui. Atsižvelgiant į tai, tuo atveju, kai Čekijos įmonė Lietuvoje (arba Lietuvos įmonė Čekijoje) teikia aukščiau išvardintas paslaugas ilgiau kaip šešis mėnesius bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu ištiesai arba su pertraukomis, laikoma, kad tokia įmonė veikia per nuolatinę buveinę, neatsižvelgiant ar ši įmonė turi veiklos vietą minėtų paslaugų teikimui.</p>
Slovakija	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 3 paragrafas turi papildomą punktą „b”, kuriame nurodoma, kad „nuolatinės buveinės“ sąvoka taip pat apima:</p> <p>b) paslaugų teikimą, įskaitant konsultavimo paslaugas, kurias teikia Susitariančiosios Valstybės įmonės darbuotojai ar kitas tuo tikslu įmonės pasamdytas personalas, tačiau kai tokio pobūdžio veikla kitos Susitariančiosios Valstybės teritorijoje bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu ištiesai arba su pertraukomis trunka ilgiau kaip šešis mėnesius.</p> <p>Tai yra dar vienas papildomas atvejis, kada gali būti laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę Slovakijoje. Pažymėtina, kad ši sutartis nustato esminę išimtį iš Sutarčių 5 straipsnio 1 paragrafe nustatytų įmonės kitoje valstybėje vykdomos veiklos nuolatinumo kriterijų - nėra reikalavimo turėti veiklos vietą tokių paslaugų teikimui. Atsižvelgiant į tai, tuo atveju, kai Slovakijos įmonė Lietuvoje (arba Lietuvos įmonė Slovakijoje) teikia aukščiau išvardintas paslaugas ilgiau kaip šešis mėnesius bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu ištiesai arba su pertraukomis, laikoma, kad tokia įmonė veikia per nuolatinę buveinę, neatsižvelgiant ar ši įmonė turi veiklos vietą minėtų paslaugų teikimui.</p>
Bulgarija	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 3 paragrafas turi papildomus punktus „b” ir „c”, kuriuose nurodoma, kad „nuolatinės buveinės“ sąvoka taip pat apima:</p> <p>b) paslaugų teikimą, įskaitant konsultavimo paslaugas, kurias teikia Susitariančiosios Valstybės įmonės tokiam tikslui pasamdyti darbuotojai ar kitas personalas, bet tik tada, jei tokio pobūdžio veikla (tam pačiam ar susijusiam objektui) kitos Susitariančiosios Valstybės teritorijoje bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu, prasidedančiu ar pasibaigiančiu tais fiskaliniiais metais, ištiesai arba su pertraukomis trunka ilgiau kaip 183 dienų.</p> <p>c) Susitariančiosios Valstybės kontinentiniame šelfe vykdoma veikla, susijusi su toje Valstybėje esančio jūros dugno ir grunto bei jų gamtos išteklių žvalgymu arba eksploatavimu, jeigu ta veikla bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu, prasidedančiu ar pasibaigiančiu tais fiskaliniiais metais, ištiesai arba su pertraukomis trunka ilgiau kaip 30 dienų.</p> <p>Tai yra dar keli papildomi atvejai, kada gali būti laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę Bulgarijoje. Pažymėtina, kad ši sutartis nustato esminę</p>

	<p>išimtį iš Sutarčių 5 straipsnio 1 paragrafe nustatytų įmonės kitoje valstybėje vykdomos veiklos nuolatinumo kriterijų - nėra reikalavimo turėti veiklos vietą tokių paslaugų teikimui. Atsižvelgiant į tai, tuo atveju, kai Bulgarijos įmonė Lietuvoje (arba Lietuvos įmonė Bulgarijoje) teikia aukščiau išvardintas paslaugas ilgiau kaip 183 d. (šešis mėnesius) bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu ištiesai arba su pertraukomis, laikoma, kad tokia įmonė veikia per nuolatinę buveinę, neatsižvelgiant ar ši įmonė turi veiklos vietą minėtų paslaugų teikimui.</p> <p>Kitas papildomas atvejis, kai laikoma, kad veikla vykdoma per nuolatinę buveinę yra susijęs su veikla kontinentiniame šelfe (Plačiau – žr. Sutarčių straipsnio „Veikla kontinentiniame šelfe” komentarą).</p>
Kazachstanas	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 3 paragrafas turi papildomą punktą „b”, kuris išdėstytas taip:</p> <p>b) įrangą ar statinį, įskaitant gręžimo bokštus, naudojamus tiriant gamtinius išteklius, arba su jais susijusią priežiūros veiklą, bet tik tada, kai toks naudojimas ar veikla trunka ilgesnį negu šešių mėnesių laikotarpį.</p> <p>Tai yra dar vienas papildomas atvejis, kada gali būti laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę Kazachstane.</p>

4. Neatsižvelgiant į ankstesnes šio straipsnio nuostatas, laikoma, kad sąvoka „nuolatinė buveinė“ neapima:

- a) **įrangos naudojimo tikslai įmonei priklausantiems gaminiams ar prekėms sandėliuoti, eksponuoti ar pristatyti,**
- b) **įmonei priklausančių gaminių ar prekių atsargų, skirtų tikslai sandėliuoti, eksponuoti ar pristatyti, laikymo,**
- c) **įmonei priklausančių gaminių ar prekių atsargų, skirtų tikslai apdoroti kitoje įmonėje, laikymo,**
- d) **pastovios komercinės-ūkinės veiklos vietos, naudojamos tikslai įmonei skirtiems gaminiams ar prekėms įsigyti arba jai skirtai informacijai rinkti, laikymo,**
- e) **pastovios komercinės-ūkinės veiklos vietos, naudojamos tikslai bet kokiam kitam pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio įmonei skirtai veiklai vykdyti, laikymo,**
- f) **pastovios komercinės-ūkinės veiklos vietos, naudojamos tikslai a) – e) punktuose išvardytos veiklos bet kokiam deriniui, laikymo su sąlyga, kad visa pastovios komercinės-ūkinės veiklos vietos veikla, kurią apsprendžia toks derinys, yra pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio.**

Komentaras

1. Šiame paragrafe nustatytos Sutarčių 5 straipsnio nuostatų išimtys, t.y. net tais atvejais, kai vienos valstybės įmonė turi pastovią komercinės-ūkinės veiklos vietą kitoje valstybėje, ji nelaikoma turinčia toje valstybėje nuolatinę buveinę, jeigu ši vieta naudojama tik a) - f) dalyse išvardytiems tikslams.

2. Vienos valstybės įmonės kitoje valstybėje atliekama komercinė-ūkinė veikla, kuriai taikoma tokia išimtis, turi būti skirta tik pačiai įmonei:

- a) punktas apima atvejus, kai vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje naudoja įrangą (pvz., sandėlį) jai priklausantiems gaminiams ar prekėms sandėliuoti, eksponuoti ar pristatyti;
- b) punktas apima atvejus, kai vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje laiko jai priklausančių gaminių ar prekių atsargas, skirtas sandėliuoti, eksponuoti ar pristatyti;
- c) punktas apima atvejus, kai vienos valstybės įmonei priklausantys gaminiai ar prekės laikomi kitoje valstybėje tik tuo tikslu, kad juos apdorotų tos kitos valstybės įmonė (pvz., vienai valstybei priklausantys gaminiai įvežami į kitą valstybę; toje kitoje valstybėje jie apdorojami tos kitos valstybės įmonėje; po apdorojimo tokie gaminiai išvežami atgal į pirmąją valstybę);

- d) punktas apima atvejus, kai vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje turi komercinės-ūkinės veiklos vietą, tačiau ši vieta skirta tik pačiai įmonei skirtiems gaminiams ar prekėms įsigyti arba jai reikalingai informacijai rinkti;

- e) punktas apima atvejus, kai vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje turi komercinės-ūkinės veiklos vietą, tačiau ši vieta naudojama tik pačiai įmonei skirtai kitokiai pagalbinei ar paruošiamajai veiklai (kitokiai, negu ta, kuri išvardyta ankstesniuose punktuose).

Pažymėtina, kad jeigu vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje turi komercinės-ūkinės veiklos vietą, per kurią vykdo ne tik a) – e) punktuose išvardytą, bet ir kitą veiklą (pvz., parduoda prekes, renka informaciją, reikalingą ne jai pačiai, o kitai įmonei, ir pan.), tokia įmonei 4 dalyje nustatyta išimtis netaikoma.

1 pavyzdys

Belgijos įmonė iš Lietuvos įmonių reguliariai perka atsargines dalis, reikalingas jos gamyboje naudojamiems įrengimams. Šioms dalims saugoti ji nuomoja Lietuvoje patalpas ir yra sudariusi sutartį su Lietuvos įmone dėl šių patalpų saugojimo.

Tokia Belgijos įmonė nėra laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje (remiantis šio straipsnio 4 dalies a) punktu).

2 pavyzdys

Nyderlandų įmonė Lietuvos įmonėms reguliariai tiekia atsargines dalis, reikalingas jų naudojamiems įrengimams. Šioms dalims saugoti ji nuomoja Lietuvoje patalpas ir yra sudariusi sutartį su Lietuvos įmone dėl šių patalpų saugojimo.

Tokia Nyderlandų įmonė sandėliuoja ne savo veiklai vykdyti reikalingas atsargines dalis, o prekes, skirtas pardavimui. Todėl šia įmonei netaikoma išimtis, nustatyta Sutarties 5 straipsnio 4 dalies b punkte. Nyderlandų įmonė laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje, jei atitinka visus Sutarties 5 straipsnio 1 dalyje nurodytus kriterijus.

3. Pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio veikla laikoma tokia veikla, nuo kurios priklauso įmonės gaunamas pelnas, tačiau pati veikla yra taip nutolusi nuo faktiškai gaunamo pelno, kad priskirti pelno dalį tokią veiklą kitoje valstybėje esančiai komercinei-ūkinei veiklos vietai labai sunku. Pagalbinio ir paruošiamojo pobūdžio veiklos pavyzdžiais gali būti komercinės-ūkinės veiklos vieta, naudojama įmonės reklamai, įmonei reikalingiems moksliniams tyrimams atlikti ar pan.

4. Nustatant, ar vienos valstybės įmonės kitoje valstybėje vykdoma veikla yra pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio, ar ne, reikia atsižvelgti į daugelį veiksnių, todėl kiekvienas atvejis turi būti nagrinėjamas atskirai. Vienas iš svarbiausių veiksnių, į kuriuos reiktų atsižvelgti, yra tai, kokią dalį tokia veikla sudaro visoje įmonės komercinėje-ūkinėje veikloje. Veiklos negalima laikyti pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio, jeigu ji sudaro pagrindinę ar reikšmingą dalį visos įmonės vykdomos komercinės-ūkinės veiklos.

1 pavyzdys

Danijos įmonės pagrindinė veikla yra rinkos tyrimai. Pagal sutartį su kita tos užsienio valstybės įmone ji Lietuvoje atlieka antrosios įmonės produkcijos realizavimo galimybių rinkos tyrimą.

Tokia Danijos įmonė gali būti laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje (atsižvelgiant į kitas šio straipsnio dalis), kadangi tokie rinkos tyrimai yra tos įmonės įprastinė komercinė-ūkinė veikla.

5. f) punktas apima atvejus, kai vienos valstybės įmonė kitoje valstybėje turi komercinės-ūkinės veiklos vietą, kuri naudojama kelioms a) – e) punktuose išvardytoms veikloms. Vienos valstybės įmonė nelaikoma turinčia nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jeigu toje kitoje valstybėje ji turi komercinės-ūkinės veiklos vietą, per kurią vykdo a) – e) punktuose išvardytą veiklą, tačiau veikla, kurią apsprendžia toks derinys, yra tik pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio. Kiekvienas atvejis turi būti nagrinėjamas atskirai, kadangi veikla, kurią apsprendžia toks derinys, ne visada yra tik pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio.

4 PARAGRAFO YPATUMAI PAGAL ATSKIRAS VALSTYBES

Valstybė	Sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 4 paragrafo nuostatų komentaras
Airija, Armėnija, Austrija, Azerbaidžanas, Baltarusija,	Žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 4 paragrafo komentara.

<p>Belgija, Bulgarija, Danija, Didžioji Britanija ir Š. Airija, Estija (taikoma iki 2006 01 01), Estija (taikoma nuo 2006 01 01), Graikija, Gruzija, Islandija, Ispanija, Izraelis, JAV, Kanada, Kazachstanas, Kinija, Kroatija, Korėja, Latvija, Lenkija, Liuksemburgas, Malta, Moldova, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Rusija, Singapūras, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Turkija, Ukraina, Uzbekistanas, Vengrija, Vokietija.</p>	
<p>Čekija, Šveicarija</p>	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šių sutarčių 5 straipsnio 4 paragrafas turi papildomą paragrafą „e“:</p> <p>e) pastovios komercinės-ūkinės veiklos vietos, naudojamos tikrai reklamai, informacijos teikimui, moksliniam tiriamajam darbui ar panašiai pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio įmonės veiklai vykdyti, laikymo</p> <p>Atsižvelgiant į tai, jei vienos valstybės įmonė turi pastovią veiklos vietą kitoje valstybėje, kuri naudojama tik reklamai, informacijos teikimui, moksliniam tiriamajam darbui ar panašiai pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio įmonės veiklai vykdyti, nelaikoma, kad ši įmonė veikia per nuolatinę buveinę. Dėl kitų šios dalies nuostatų žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 4 paragrafo komentarą.</p>
<p>Italija</p>	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 3 paragrafas išdėstytas taip:</p> <p>Neatsižvelgiant į ankstesnes šio straipsnio nuostatas, laikoma, kad sąvoka "nuolatinė buveinė" neapima:</p> <p>a) įrangos naudojimo tikrai įmonei priklausantiems gaminiams ar prekėms sandėliuoti, eksponuoti ar pristatyti,</p> <p>b) įmonei priklausančių gaminių ar prekių atsargų, skirtų tikrai sandėliuoti, eksponuoti ar pristatyti, laikymo,</p> <p>c) įmonei priklausančių gaminių ar prekių atsargų, skirtų tikrai apdoroti kitoje įmonėje, laikymo,</p> <p>d) pastovios komercinės-ūkinės veiklos vietos, naudojamos tikrai įmonei skirtiems gaminiams ar prekėms išigyti arba jai skirtai informacijai rinkti, laikymo,</p> <p>e) pastovios komercinės-ūkinės veiklos vietos, naudojamos tikrai bet kokiai kitai pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio įmonei skirtai veiklai vykdyti, laikymo.</p> <p>Šios sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 4 paragrafas neturi punkto „f“.. Dėl kitų šios dalies nuostatų žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 4 paragrafo komentarą.</p>
<p>Rumunija</p>	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnyje yra papildomas 5 paragrafas:</p> <p>5. Vienos Susitariančiosios Valstybės įmonė nelaikoma turinčia nuolatinę buveinę kitoje Susitariančiojoje Valstybėje vien tik dėl to, kad pasibaigus laikinai mugei arba parodai parduoda minėtoje mugėje arba parodoje eksponuotus tai įmonei priklausančius gaminius arba prekes.</p> <p>Šiame paragrafe nustatytas papildomas atvejis, kai vienos valstybės įmonės kitoje valstybėje vykdoma veikla nesąlygoja nuolatinės buveinės atsiradimo. Jei vienos valstybės įmonė dalyvauja kitoje valstybėje surengtoje laikinojoje</p>

	mugėje arba parodoje ir, šiems renginiams pasibaigus, parduoda savo gaminius ar prekes, įmonė dėl šios veiklos nelaikoma kitoje valstybėje turinčia nuolatinę buveinę.
--	--

5. Neatsižvelgiant į 1 ir 2 dalių nuostatas, jeigu asmuo - bet ne toks, kuris turi nepriklausomo agento statusą ir kuriam taikoma 6 dalis, - dirba įmonės vardu ir turi įgaliojimą įmonės vardu sudaryti sutartis Susitariančiojoje Valstybėje ir tuo įgaliojimu nuolatos naudojasi, tai ta įmonė laikoma turinčia toje Valstybėje nuolatinę buveinę bet kokiai veiklai, kurią tas asmuo atlieka šiai įmonei, jeigu tokio asmens veikla neapsiriboja 4 dalyje nurodyta veikla, kuri gali būti atliekama net per pastovią komercinės-ūkinės veiklos vietą, bet dėl to ši pastovi komercinės-ūkinės veiklos vieta, remiantis tos dalies nuostatomis, netampa nuolatine buveine.

Komentaras

1. Vienos valstybės įmonė laikoma turinčia nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jeigu toje kitoje valstybėje turi veikiantį jos vardu priklausomą agentą. Ši nuostata taikoma, neatsižvelgiant į tai, ar išpildytos 1 ir 2 paragrafe išdėstytos sąlygos. Tai yra, nustatius, kad įmonė nelaikoma veikiančia per nuolatinę buveinę pagal 5 straipsnio 1 paragrafo nuostatas, toliau vadovaujamasi Sutarčių 5 straipsnio 5 paragrafo nuostatomis, ir tuo atveju, jei įmonė turi kitoje valstybėje veikiantį jos vardu priklausomą agentą, laikoma, kad ji veikia kitoje valstybėje per nuolatinę buveinę remiantis Sutarčių 5 straipsnio 5 paragrafo nuostatomis.

2. Priklausomas agentas – tai bet koks asmuo, veikiantis įmonės vardu ir turintis įgaliojimą įmonės vardu sudaryti sutartis, kuriuo nuolatos naudojasi, ir neturintis nepriklausomo agento statuso, kuriam taikoma šio straipsnio 6 dalis.

Šiame paragrafe paminėtos sutartys, kurias pasirašyti priklausomas agentas turi įgaliojimą – tai sutartys, kurios yra susijusios su įmonės įprastine veikla ir yra įpareigojančios įmonę jas vykdyti. Tuo atveju, jei priklausomas agentas kitoje valstybėje turi įgaliojimą pasirašyti tik nesusijusias su įmonės pagrindine veikla sutartis, pvz.: priklausomas agentas kitoje valstybėje tik ieško įmonei darbuotojų ir sudaro su jais sutartis, vien dėl tokios jo veiklos nebus laikoma, kad įmonė turi nuolatinę buveinę toje valstybėje.

Pažymėtina, kad šiame paragrafe nustatyta sąlyga, kad priklausomas agentas „nuolat naudojasi įgaliojimu“. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad įmonės veikla, net ir vykdoma per priklausomą agentą, turi būti pakankamai pastovi, kad būtų galima teigti, jog įmonė veikia per nuolatinę buveinę.

Priklausomas agentas gali būti ne tik fizinis, bet ir bet kuris kitas asmuo. Jis nebūtinai turi būti kurios nors valstybės rezidentas ar turėti komercinės-ūkinės veiklos vietą.

Jeigu asmuo įmonės vardu derasi dėl sutarčių sudarymo, dėl jose numatomų detalių ir aplinkybių, tai laikoma, kad toks asmuo turi įgaliojimą įmonės vardu sudaryti sutartis, nors pačią sutartį vėliau pasirašo kitas asmuo arba ji pasirašoma toje valstybėje, kurioje ta įmonė yra.

Nustatant, ar užsienio įmonės vardu Lietuvoje veikiantis asmuo yra priklausomas agentas vadovaujamasi ir Lietuvos vidaus teisės aktais (Finansų ministras 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 54 „Dėl Užsienio vieneto veiklos nuolatinumo apibrėžimo ir Užsienio vieneto atstovo (agento) statuso priklausomumo ar nepriklausomumo kriterijų patvirtinimo“ patvirtino Užsienio vieneto atstovo (agento) statuso priklausomumo ar nepriklausomumo kriterijus (žr. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 2 straipsnio 15 dalies komentarą)).

4. **Pastaba.** Jeigu vienos valstybės įmonės priklausomas agentas kitoje valstybėje vykdo tik tokią veiklą, kuri nurodyta 4 dalyje, tai įmonė nelaikoma turinčia nuolatinę buveinę toje kitoje valstybėje.

Pavyzdys

Fizinis asmuo, Lietuvos rezidentas, su Belgijos valstybės įmone yra sudaręs darbo sutartį. Pagal šią sutartį jis Lietuvoje ieško pirkėjų tos įmonės įrengimams bei sudaro sutartis dėl jų pardavimo, už tai kas mėnesį gauna atlyginimą. Pardavimo sutartyse nurodoma, kad įrengimus parduoda pati Belgijos įmonė.

Belgijos įmonė laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje, kadangi jos darbuotojas yra priklausomas agentas, kuris turi įgaliojimą įmonės vardu sudarinėti jos įrengimų pardavimo sutartis.

5 PARAGRAFO YPATUMAI PAGAL ATSKIRAS VALSTYBES

Valstybė	Sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 5 paragrafo nuostatų komentaras
Airija, Armėnija, Austrija,	Žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 5 paragrafo

<p>Azerbaidžanas, Baltarusija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Didžioji Britanija ir Š. Airija, Estija (taikoma iki 2006 01 01), Estija (taikoma nuo 2006 01 01), Graikija, Gruzija, Islandija, Ispanija, Italija, Izraelis, JAV, Kanada, Kazachstanas, Kinija, Kroatija, Korėja, Latvija, Lenkija, Liuksemburgas, Malta, Moldova, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Rusija, Singapūras, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Šveicarija, Turkija, Ukraina, Uzbekistanas, Vengrija, Vokietija.</p>	<p>komentarą.</p>
--	-------------------

6. Įmonė nelaikoma turinčia Susitariančiojoje Valstybėje nuolatinę buveinę, kai ji toje Valstybėje tik užsiima komercinė-ūkinė veikla per brokerį, komisionierių arba bet koki kitą nepriklausomo agento statusą turintį asmenį, jeigu tokie asmenys veikia savo įprastinės komercinės-ūkinės veiklos ribose. Tačiau jeigu visa ar beveik visa tokio agento veikla atliekama tos įmonės naudai, tai jis šioje dalyje nėra laikomas nepriklausomo agento statusą turinčiu asmeniu. Tokiu atveju taikomos 5 dalies nuostatos.

Komentaras

1. Vienos valstybės įmonė nelaikoma turinčia nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, jeigu toje kitoje valstybėje ji vykdo komercinę-ūkinę veiklą per nepriklausomą agentą.

2. Nepriklausomas agentas – tai brokeris, komisionierius arba bet koks kitas nepriklausomo agento statusą turintis asmuo, veikiantis savo įprastinės komercinės-ūkinės veiklos ribose, t.y. toks asmuo:

- yra nepriklausomas nuo tos įmonės juridškai ir ekonomiškai;
- dirbdamas įmonei veikia savo įprastinės komercinės-ūkinės veiklos ribose.

Šios aplinkybės nustatomos nagrinėjant konkrečias situacijas ir remiantis faktais.

3. Juridškai nepriklausomas asmuo.

Nustatant, ar asmuo yra juridškai nepriklausomas, pirmiausiai vertinama, kiek asmuo, vykdydamas veiklą, remiasi iš įmonės gaunamomis instrukcijomis. Nepriklausomas agentas yra atsakingas už darbo rezultatus, tačiau nėra kontroliuojamas, koku būdu tas darbas atliekamas. Asmuo, kuris veiklą vykdo remdamasis detaliomis įmonės instrukcijomis arba kurio veikla yra visapusiškai kontroliuojama, nėra juridškai nepriklausomas.

4. Ekonomiškai nepriklausomas asmuo.

Nustatant, ar asmuo yra ekonomiškai nepriklausomas, pirmiausiai vertinama, kas dengia tokio asmens patiriamas išlaidas. Nepriklausomas agentas paprastai pats dengia visas su jo vykdoma komercinė-ūkinė veikla susijusias išlaidas. Todėl, jei nėra kitų faktorių, asmuo, kuris dengia visas patiriamas išlaidas arba dalijasi jas su įmone, laikomas ekonomiškai nepriklausomu. Ir atvirkščiai, jeigu jis nedengia jokių išlaidų arba dengia tik nedidelę jų dalį, nėra laikomas ekonomiškai nepriklausomu ir jam nėra taikomas 6 paragrafas.

Kitas svarbus faktorius, nagrinėjamas nustatant, ar asmuo yra ekonomiškai nepriklausomas, - to asmens už įmonės naudai vykdomą komercinę-ūkinę veiklą gaunamas atlyginimas. Asmuo, kuris gauna garantuotą atlyginimą, nepriklausantį nuo atliekamo darbo ir jo rezultatų, nėra laikomas ekonomiškai nepriklausomu, ir jam nėra taikomas 6 paragrafas.

5. Tuo atveju, jeigu visa ar beveik visa asmens veikla atliekama tos įmonės naudai, jis laikomas priklausomu agentu, kuriam taikomos 5 dalies nuostatos.

Pavyzdys

Danijos įmonė su Lietuvos įmone sudarė sutartį dėl pirkėjų paieškos tos Danijos įmonės gaminamiems įrengimams. Pagal šią sutartį Lietuvos įmonė Lietuvoje tik ieško tų įrengimų galimų pirkėjų. Vėliau Danijos įmonė pati su surastais galimais pirkėjais derasi bei sudaro pardavimo sutartis. Lietuvos įmonė gauna 5 proc. nuo kiekvieno Lietuvoje parduoto įrengimo kainos.

Tokias pačias paslaugas Lietuvos įmonė taip pat teikia ir kitoms užsienio valstybių įmonėms – ji veikia tik kaip prekybos tarpininkas, pati tų prekių neįsigydamą.

Tokia Lietuvos įmonė laikoma nepriklausomu agentu.

6. Nustatant, ar užsienio įmonę Lietuvoje atstovaujantis asmuo laikomas nepriklausomo agento statusą turinčiu asmeniu, turi būti vadovaujama ir Lietuvos Respublikos vidaus teisės aktais. Finansų ministras 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 54 „Dėl Užsienio vieneto veiklos nuolatinumo apibrėžimo ir Užsienio vieneto atstovo (agento) statuso priklausomumo ar nepriklausomumo kriterijų patvirtinimo“ patvirtino Užsienio vieneto atstovo (agento) statuso priklausomumo ar nepriklausomumo kriterijus (žr. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 2 straipsnio 15 dalies komentarą).

6 PARAGRAFO YPATUMAI PAGAL ATSKIRAS VALSTYBES

Valstybė	Sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 6 paragrafo nuostatų komentaras
Austrija, Čekija, Bulgarija, Danija, Estija (taikoma iki 2006 01 01), Estija (taikoma nuo 2006 01 01), Graikija, Islandija, Didžioji Britanija ir Š. Airija, Kanada, Kinija, Latvija, Lenkija, Liuksemburgas, Malta, Moldova, Nyderlandai, Norvegija, Prancūzija, Rusija, Slovakija, Suomija, Švedija,	Žiūrėti bendrą straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 6 paragrafo komentarą.
Airija, Belgija, Italija, JAV, Koreėja, Singapūras, Slovėnija, Šveicarija, Turkija, Vengrija, Vokietija	Atkreiptinas dėmesys, kad šių sutarčių 5 straipsnio 6 paragrafas išdėstytas taip: 6. Įmonė nelaikoma turinčia Susitariančiojoje Valstybėje nuolatinę buveinę, kai ji toje Valstybėje tik užsiima komercine-ūkinė veikla per brokerį, komisionierių arba bet koki kitą nepriklausomo agento statusą turintį asmenį, jeigu tokie asmenys veikia savo įprastinės komercinės-ūkinės veiklos ribose. Tačiau kai visa ar beveik visa tokio agento veikla atliekama tos įmonės vardu ir kai tarp agento ir įmonės nusistovėjusios sąlygos skiriasi nuo tų, kurios būtų tarp nepriklausomų asmenų, toks agentas šiame paragrafe nėra laikomas nepriklausomo agento statusą turinčiu asmeniu. Tokiu atveju taikomos 5 paragrafo nuostatos. Šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 6 paragrafas kiek skirtingai apibrėžia agento nepriklausomybės kriterijus. Remiantis šių sutarčių nuostatomis, kai visa agento veikla atliekama įmonės naudai ir kai tarp agento ir įmonės nusistovėjusios sąlygos skiriasi nuo tų, kurios būtų tarp nepriklausomų asmenų (t.y. nesilaikoma „ištiesiosios rankos principo“, kuris detalčiau pakomentuotas Sutarčių straipsnio „Asocijuotos įmonės“ 1 paragrafo komentare), agentas nėra laikomas nepriklausomu.
Armėnija, Baltarusija, Gruzija, Ispanija, Izraelis, Kazachstanas, Kroatija, Moldova, Portugalija, Rumunija, Ukraina, Uzbekistanas	Atkreiptinas dėmesys, kad šių sutarčių 5 straipsnio 6 paragrafas išdėstytas taip: 6. Vien tik dėl to, kad įmonė Susitariančiojoje Valstybėje vykdo komercinę-ūkinę veiklą per tarpininką, bendrais komisiniais pagrindais dirbantį atstovą ar kitą nepriklausomą įgaliotinį, nelaikoma, kad ji toje Valstybėje turi nuolatinę buveinę, jei šių asmenų veikla sudaro jų įprastinės komercinės-ūkinės veiklos dalį. Pažymėtina, kad šių sutarčių straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 6 paragrafas neturi nuostatos, kad „jeigu visa ar beveik visa tokio agento veikla atliekama tos įmonės naudai, tai jis šioje dalyje nėra laikomas nepriklausomo agento statusą turinčiu asmeniu. Tokiu atveju taikomos 5 dalies nuostatos“. Šio paragrafo nuostatos taikomos, kai įmonė vykdo veiklą kitoje valstybėje per nepriklausomą agentą. Kriterijus, ar visa agento veikla atliekama tos įmonės naudai, nėra vienintelis, nustatant agento nepriklausomumo statusą. Vertinant agento veiklą, reikia įvertinti visas jo veiklos ypatybes (pvz.: ar įmonė kontroliuoja koku būdu atliekamas jo darbas, ar jam privaloma laikytis įmonės instrukcijų, ar įmonė dengia jo išlaidas ir pan.). Nustačius, kad agentas nėra nepriklausomas, toliau vadovaujama Sutarčių 5 straipsnio 5 paragrafo

	nuostatomis .
Azerbaidžanas	<p>Atkreiptinas dėmesys, kad šios sutarties 5 straipsnio 6 paragrafas išdėstytas taip:</p> <p>6. Nelaikoma, kad įmonė Susitariančiojoje Valstybėje turi nuolatinę buveinę, jei ji toje Valstybėje vykdo komercinę-ūkinę veiklą per brokerį, komisionierių arba bet kurį kitą nepriklausomo agento statusą turintį agentą, jei tokia šių asmenų veikla yra jų įprastinė komercinė-ūkinė veikla. Tačiau kai toks agentas veikia vien tik arba beveik vien tik tos įmonės vardu, pagal šią dalį jis nebus laikomas nepriklausomą statusą turinčiu agentu, jei įrodoma, kad sandoriai tarp agento ir įmonės nebuvo sudaryti laikantis ištiesiosios rankos principo.</p> <p>Pažymėtina, kad šios sutarties straipsnio „Nuolatinė buveinė“ 6 paragrafas skirtingai apibūdina agento nepriklausomybės kriterijus. Remiantis šių sutarčių nuostatomis, kai visa ar beveik visa agento veikla atliekama įmonės naudai ir įrodoma, kad sandoriai tarp agento ir įmonės sudaryti nesilaikant ištiesiosios rankos principo, agentas nėra laikomas nepriklausomu.</p> <p>„Ištiesiosios rankos“ principas detaliau pakomentuotas Sutarčių straipsnio „Asocijuotos įmonės“ 1 paragrafo komentare.</p>

7. Tas faktas, kad kompanija, Susitariančiosios Valstybės rezidentė, kontroliuoja arba yra kontroliuojama kompanijos, kuri yra kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentė arba kuri užsiima toje kitoje Valstybėje komercinė-ūkiine veikla (per nuolatinę buveinę ar kokiu kitu būdu), savaime dar nereiškia, kad viena šių kompanijų yra kitos nuolatinė buveinė.

Komentaras

1. Ar vienos valstybės įmonė turi nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, nustatoma vadovaujantis šio straipsnio 1-6 paragrafuose išdėstytomis nuostatomis, o ne remiantis įmonei nuosavybės teise priklausančiu turtu ar jos valdymu.

2. Dvi įmonės yra du atskiri juridiniai asmenys, todėl:

- vien to fakto, kad vienos valstybės įmonė valdo įmonę, kuri yra kitos valstybės rezidentė arba kuri vykdo komercinę-ūkinę veiklą toje kitoje valstybėje, neužtenka, kad pirmoji įmonė būtų laikoma turinčia nuolatinę buveinę antrojoje valstybėje;

- vien to fakto, kad vienos valstybės įmonė yra valdoma įmonės, kuri yra kitos valstybės rezidentė arba kuri vykdo komercinę-ūkinę veiklą toje kitoje valstybėje, neužtenka, kad antroji įmonė būtų laikoma turinčia nuolatinę buveinę pirmojoje valstybėje.

3. ***Pastaba.*** Tačiau, jeigu greta aukščiau išvardytų faktų, išpildomi kiti šiame straipsnyje nustatyti kriterijai, sąlygojantys nuolatinės buveinės atsiradimą, tai vienos valstybės įmonė laikoma turinčia nuolatinę buveinę kitoje valstybėje.

1 pavyzdys

Visos Lietuvos įmonės akcijos priklauso Danijos įmonei. Už tai Danijos įmonei kasmet išmokami dividendai. Jokios kitos veiklos ta užsienio įmonė Lietuvoje nevykdo.

Tokia Danijos įmonė nėra laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje.

2 pavyzdys

Visos Lietuvos įmonės akcijos priklauso Švedijos įmonei. Už tai Švedijos įmonei kasmet išmokami dividendai. Be to, dukterinė Lietuvos įmonė turi įgaliojimą patronuojančios Švedijos įmonės vardu sudarinėti jos gaminamų prekių pardavimo sutartis ir tokias sutartis reguliariai sudaro. Lietuvos įmonės sudaromos sutartys yra susijusios su Švedijos įmonės įprastine veikla, bei privalomos Švedijos įmonei.

Tokia patronuojanti Švedijos įmonė, remiantis 5 dalies nuostatomis, laikoma turinčia nuolatinę buveinę Lietuvoje.